

UCHWAŁA NR LV/528/2022
Rady Miasta Sandomierza

z dnia 28 września 2022 r.

w sprawie nadania tytułu Honorowego Obywatela Miasta Sandomierza

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 14 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2022r., poz. 559 z późn. zm.) Rada Miasta Sandomierza uchwala, co następuje:

§ 1.

W uznaniu szczególnych zasług dla Miasta Sandomierza nadaje się

Śp. dr med. STANISŁAWOWI KRAWCZYŃSKIEMU
tytuł
HONOROWEGO OBYWATELA MIASTA SANDOMIERZA

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Sandomierza.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miasta Sandomierza

Wojciech Czerwiec

UZASADNIENIE

Dr Stanisław Krawczyński, urodzony w 1884 r. w Zawichoście, ukończył z odznaczeniem studia na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Jagiellońskiego w 1911 r. W 1916 r. został skierowany do pracy w Szpitalu Ducha Świętego w Sandomierzu, obejmując stanowisko lekarza naczelnego i kierownika tej placówki.

Od początku swego pobytu w Sandomierzu prowadził działalność narodowo - wyzwolenczą. Był członkiem Komendy Obwodu nr 6 Sandomierz w tajnej Polskiej Organizacji Wojskowej. Tworzył struktury w powiecie oraz był kierownikiem służby medycznej tej organizacji. W 1916r. podczas Powiatowego Zjazdu Ludowego przyczynił się do powstania pierwszej partii chłopskiej w regionie. W pierwszych dniach listopada 1918 r. był jednym z czterech negocjatorów Polskiej Organizacji Wojskowej, ustalających warunki przejęcia władzy w mieście z rąk okupantów austro-węgierskich. Uczestniczył w rozbrajaniu garnizonu zaborców. Pierwszym rozkazem Polskiej Komendy Placu w Sandomierzu został włączony do składu zarządu wojskowego miasta na stanowisku lekarza. Powierzono mu także stanowisko komisarza ludowego powiatu sandomierskiego (odpowiednik starosty powiatowego). Jego zasługą było bezkrwawe przejęcie władzy z rąk zaborcy w regionie.

W czasie wojny polsko-bolszewickiej w latach 1919 - 1921 służył w Wojsku Polskim jako kapitan - lekarz i walczył na pierwszej linii frontu walki z epidemią tyfusu, czego omal nie przypłacił życiem na skutek zarażenia.

Przez cały okres międzywojenny dr Stanisław Krawczyński prowadził działalność zawodową (medyczną), dbając o zdrowotność mieszkańców Sandomierza i całego powiatu oraz o higienę i warunki sanitarne w regionie.

Jako dyrektor rozbudował i modernizował szpital. Zorganizował nowoczesną na ówczesne czasy salę operacyjną, laboratorium i kuchnię szpitalną, a także wyposażył szpital w najnowsze narzędzia medyczne (np. aparat rentgenowski), powiększał liczbę łóżek dla chorych oraz dokonał reorganizacji szpitala, wydzielając oddziały wewnętrzny i chirurgiczno - położniczy.

Od 1925 r. aż do wybuchu wojny dr Stanisław Krawczyński nieprzerwanie prowadził działalność samorządową. Był wybierany do Rady Miasta Sandomierza we wszystkich wyborach przeprowadzonych w tym okresie. Będąc radnym, aktywnie uczestniczył w rozwiązywaniu problemów miasta i jego mieszkańców, starał się o rządowe fundusze na rozwój miasta i regionu.

Jego wyjątkowa aktywność w regionie zaowocowała mandatem posła w trzech kolejnych kadencjach Sejmu (III, IV i V) w latach 1930 - 1939 z rekordową liczbą głosów (33.604 głosów w wyborach do Sejmu V kadencji w 1938r.). Dr Krawczyński cieszył się w regionie sandomierskim ogromnym zaufaniem i stale rosnącą popularnością.

Działalność dr Krawczyńskiego w Sejmie nie ograniczała się wyłącznie do spraw regionu sandomierskiego, ale obejmowała cały kraj. Pracował nad ujednoczeniem służby zdrowia na terenie całego kraju w celu eliminacji różnic, wynikających z różnych zaborów. Był współautorem i referentem ustawy sanitarnej z 1932 r. oraz ustawy o pielęgniarstwie z 1934r.

Dr Krawczyński był aktywnym działaczem politycznym. Podczas wyborów do Rady Miasta w 1925 r. działał w Polskim Stronnictwie Ludowym „Wyzwolenie”, z którego list startował. Jako bezpartyjny wszedł do Rady Miasta w wyniku wyborów w 1925 r. Podczas wyborów do Sejmu w 1928 r. i 1930 r. jako prezes kierował powiatowym kołem Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem, a w wyborach do Sejmu w 1935 r. i 1938 r. przewodniczył powiatowemu kołu Obozu Zjednoczenia Narodowego. Bez względu na przynależność partyjną zawsze służył całemu społeczeństwu regionu, działając na rzecz jego rozwoju gospodarczego i kulturalnego.

Dr Krawczyński aktywnie działał w obszarze życia gospodarczego regionu. W 1926r. był jednym ze współzałożycieli Banku Spółdzielczego w Sandomierzu, pełnił funkcję sekretarza oraz był członkiem jego

Rady Nadzorczej. Ponadto dr Krawczyński był współzałożycielem i prezesem Sandomierskiego Towarzystwa Łowieckiego, współzałożycielem Sekcji Spółdzielczej w Okręgowym Towarzystwie Organizacji i Kółek Rolniczych, członkiem Zarządu Fundacji Instytut Świętego Ducha, członkiem Zarządu Seminarium Duchownego w Sandomierzu, przewodniczącym Rady Dobroczynności Publicznej w powiecie sandomierskim, członkiem Towarzystwa Dobroczynności w Sandomierzu, prezesem koła POW powiatu sandomierskiego, prezesem Powiatowej Federacji Polskich Związków Obrońców Ojczyzny, prezesem Koła Związku Inwalidów Wojennych RP w Sandomierzu, członkiem Polskiego Czerwonego Krzyża, członkiem Zarządu Resursy, założycielem młodzieżowego Związku Strzeleckiego, członkiem Koła Przyjaciół „Strzelca”, a także członkiem Kola Oficerów Rezerwy.

Od momentu ogłoszenia idei powołania Centralnego Okręgu Przemysłowego w 1937r. entuzjastycznie odnosił się do tego pomysłu i wspierał go, widząc w tym przedsięwzięciu szansę na ożywienie gospodarki w regionie, podniesienie dobrobytu i poziomu życia mieszkańców Ziemi Sandomierskiej oraz zmniejszenie bezrobocia.

Jako propagator kształcenia kobiet, dr Krawczyński zaangażował się w budowę szkoły średniej dla dziewcząt. Był współzałożycielem i prezesem Towarzystwa i Komitetu Budowy Gmachu Prywatnej Żeńskiej Szkoły Średniej przy ul. Gołębickej w Sandomierzu.

W II Rzeczypospolitej dr Stanisław Krawczyński za swoją działalność niepodległościową został odznaczony Medalem Niepodległości (1932r.), a za działalność społeczną - Złotym Krzyżem Zasługi (1936r.) oraz Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski (1937r.).

Po wybuchu II wojny światowej dr Krawczyński natychmiast zaangażował się w działalność narodo-wyzwoleńczą, organizując ruch oporu w Sandomierzu w ramach Stronnictwa Narodowego. Nieustraszony, po pierwszym aresztowaniu we wrześniu 1939 r. i tymczasowym uwolnieniu, przystąpił do organizacji ruchu oporu w Zawichoście, gdzie w listopadzie 1939 r. był współzałożycielem i członkiem Tajnej Organizacji Gromady oraz kierownikiem służby medycznej w Tajnej Organizacji Wojskowej, organizujących walkę z okupantem. Niestety, po ponownym aresztowaniu wiosną 1940 r., dr Stanisław Krawczyński został zamordowany przez niemieckie władze okupacyjne w ramach tzw. AB Aktion (Aufierordentliche Befriedungsaktion), tj. nadzwyczajnej akcji pacyfikacyjnej, której celem była eksterminacja polskiej inteligencji.

Zamordowano go w dniu 6 lipca 1940 r. po sfinansowanym niemieckim procesie sądowym. Do dziś, po upływie 82 lat, nie ma pewności, gdzie dokonano mordu. Najbardziej prawdopodobnym miejscem jest dawna wieś Firlej, obecnie dzielnica Radomia.

Dr Stanisław Krawczyński działał na wielu polach życia społeczności Ziemi Sandomierskiej, będąc wrażliwy na jej potrzeby. W istotnym stopniu przyczynił się do gospodarczego rozwoju miasta Sandomierza i całego regionu sandomierskiego, do poprawy warunków życia mieszkańców, rozwoju świadomości obywatelskiej, do aktywizacji zawodowej społeczności regionu, a także do rozświetlenia Miasta Sandomierza.